

AANVRAAG
CULTURELE
BASISINFRASTRUCTUUR
2021-2024

Leidsche Rijn Luister Academie (LRLA)

Bik Van der Pol

Casco Art Institute:
Working for the Po33ons

METAAAL KATHEDRAAL

Inhoud

- 1. Leidsche Rijn als een plek voor nieuwe ontwikkeling: samen groeien door naar elkaar te luisteren**
- 2. Verenigde kracht op basis van een duurzame praktijk en geschiedenis**
- 3. Stappen naar samenzijn door verschil te vieren en elkaar te steunen**
 - 3.1 Luister!
 - 3.2 School, Museum, Buurtsuper, Kerk voor Luisteren
 - 3.3 Luister en Broadcasting Station
 - 3.4 Dagelijks luisteren en Internationaal luisteren
- 4. Operationeel Plan en Proces**
 - 4.1 Organisatie
 - 4.2 Tijdlijn

 - 4.3 Publiciteit

Leidsche Rijn Luister Academie (LRA)

Activiteitenplan

Embrace diversity.
Unite –
Or be divided,
robbed,
ruled,
killed,
By those who see you as prey.
Embrace diversity
Or be destroyed.

EARTHSEED: THE BOOKS OF THE LIVING

TUESDAY, AUGUST 3, 2027

- From Octavia E. Butler's science fiction boek Parable of the Sower, 1993

1.

Leidsche Rijn als een plek voor nieuwe ontwikkeling: samen groeien door naar elkaar te luisteren

Leidsche Rijn is het laatste top-down geplande deel van de stad Utrecht in het kader van VINEX. Dit nieuwe stadsdeel is nu, 22 jaar later, 'klaar', en heeft daarmee de eens zo uitgestrekte historische landbouwgronden vervangen door een bebouwd raster. Hoewel delen van de historie van dit land geïntegreerd zijn in de wijk in de vorm van bijvoorbeeld archeologische projecten, oude boomgaarden, en straatnamen, is de collectieve geschiedenis voor het grootste deel weggeschreven uit het geheugen van het land. Het eens zo rijke ecosysteem is eveneens weggevaagd. Er is in die 22 jaar veel gebeurd: wat zich nu prominent opdringt [wereldwijd] aan de politieke agenda, werd zoveel jaren geleden niet als urgent ervaren. Een dergelijk gebrek aan 'site-sensitivity', het niet 'luisteren naar het land' heeft consequenties waar we ons nu midden in bevinden; een onzalige combinatie van groeiende wereldbevolking, migratiestromen, een verlies van vruchtbare grond en water overal ter wereld een vraag naar meer: meer woningen, meer industrie, meer landbouw, meer energie, meer groei. Onze 'common ground' zakt, in letterlijke en filosofische zin, onder onze voeten weg.

Leidsche Rijn bevindt zich nu op een kritiek kruispunt: wordt het een gewone slaapstad, een 'suburb' zoals er al vele bestaan, of vindt Leidsche Rijn zich opnieuw uit en wordt het een nieuw model en voorbeeld van 'hoe we willen en kunnen (samen)leven en wonen in de 21ste eeuw?

Leidsche Rijn is een unieke en belangrijke proeftuin waar nog niet de potentie is uitgewerkt die het in zich draagt. Hoe kan oud gecultiveerd land met een nieuw, stedelijk gebruik, opnieuw gedacht worden? Wat als we Leidsche Rijn als testgrond nemen voor een andere manier van ontwikkelen en een ander groeimodel – een model van 'growing together', samen groeien? Kunnen relaties met het land, de omgeving, en onderling, hersteld worden door 'close listening'? En hoe kunnen diverse en verschillende soorten - in hun manier van bestaan, geschiedenis, leef-tijd, cultuur, gender - samen leven en elkaars welzijn bevorderen, zonder elkaar te niet te doen?

Bik van der Pol, Casco Art Institute en Metaal Kathedraal werken samen aan een platform voor "growing together"; een beweging voor gezamenlijke groei die vorm krijgt in een meerjarig programma dat hun expertises verbindt en aanhechting zoekt met de omgeving van Leidsche Rijn en daarbuiten. De ruggengraat: Leidsche Rijn Luister Academie (LRLA) waarin de letterlijke en metaforische betekenis van luisteren wordt onderzocht als methode voor samen groeien.

In 'On Deschooling' stelt Ivan Illich in 1971 vast dat het onderwijs-institutionele model (in cultuur beleid 'het model voor talentontwikkeling') niet duurzaam is. Het vergroot social ongelijkheid en de kosten zijn onmogelijk te dekken. We moeten volgens hem 'de-scholen' (de-institutionaliseren). Hij hekelde de hiërarchie in het onderwijssysteem die klassenverschillen in stand houdt en het leren beperkt tot waarden van een op (economische) groei georiënteerde consumptiemaatschappij. Zijn

voorstel: een alterantief waar 'dingen, modellen, leeftijdgenoten en ouderen' de belangrijkste bronnen voor leren zijn, en legt de nadruk op een netwerk van leeftijdsgenoten die zorg delen. Facilitatie en leiderschap focussen op relationaliteit, vriendschap en samenwerking. Het hele dorp, stad, verschillende generaties, leren van elkaar.

Leidsche Rijn Luister Academie (LRLA) haalt inspiratie uit de woorden van Ilich en brengt kinderen, volwassenen, ouderen, mensen die in Leidsche Rijn wonen en werken bij elkaar om samen te luisteren naar de bomen en de grond om zo samen te leren groeien. Iedereen en alles is relatief nieuw op deze plek, samen ontwikkelen we onze talenten: we leren vanuit de gemeenschap.

2.

Verenigde kracht op basis van een duurzame praktijk en geschiedenis

Het initiatief van Bik van der Pol, Casco Art Institute en Metaal Kathedraal om tot een vorm van samengroeien te komen heeft een unieke compositie: een collectief van twee kunstenaars, een instelling voor beeldende kunst, en een culturele instelling. Zij vinden elkaar in de overtuiging van de noodzaak voor een ecologisch georiënteerde ontwikkeling gebaseerd op bottom-up samenwerking en diversiteit en gericht op een stedelijk-landelijk gebied. Wat hen bindt is de grond zelf: Leidsche Rijn, waar zij elk op verschillende wijze, nauw mee verbonden zijn. Samen brengen zij luisteren en groeien bijeen in één beeld: een klein maar precies ecosysteem van drie praktijken.

Kunstenaarsduo Bik van der Pol werkt sinds 1995 samen. Via hun kunstpraktijk onderzoeken en articuleren zij hoe kunst een publieke sfeer en ruimte voor speculatie en verbeelding kan produceren. Dit impliceert vormen van bemiddeling waardoor 'publicness/publiekheid' niet alleen wordt gedefinieerd, maar ook wordt gecreëerd. De werkwijze van Bik Van der Pol bestaat uit het creëren van de voorwaarden voor ontmoeting, waar ze een werkproces ontwikkelen dat continue herconfiguraties van plaatsen, geschiedenissen en publiek in actie brengt. Hun praktijk is site-specific en collaboratief, met dialoog als een wijze van overdracht; een 'passing through', begrepen in zijn etymologische betekenis van "een spreken met, door of tussen twee of meer mensen, waaruit nieuwe inzichten kunnen ontstaan". Ze beschouwen het element 'passing' als essentieel. Het is tijdelijk en impliceert actie en de ontwikkeling van nieuwe vormen van discours. Hun praktijk is zowel aanstichter als resultaat van deze methode. Onderzoek op locatie is een belangrijk uitgangspunt van hun werk. Dit is echter niet mogelijk zonder gastvrijheid, samenwerking, generositeit en vertrouwen. 'In beweging zijn', 'passing', betekent het opzij zetten van grenzen, van disciplines, gemeenschappen en naties en is daarom expliciet politiek.

Bik Van der Pol hebben in de loop der jaren als deel van hun praktijk, individueel en samen, veel vaardigheden opgebouwd en ontwikkeld met bottom-up leermethoden, workshops, en het overdragen, creëren, ondervinden en delen van kennis, zoals bijvoorbeeld in hun rol als initiatiefnemer van de School of Missing Studies, het begeleiden van studenten bij het Piet Zwart instituut, in hun rol als adviseur bij de de Jan van Eyck Academie, als tijdelijke fellows bij M.I.T., en als lid van de Akademie van Kunsten/KNAW. Deze ervaring zetten zij in in **Leidsche Rijn Luister Academie**.

De door hen bedachte en met architecten Korteknie Stuhlmacher uitgevoerde Nomads in Residence/No. 19, die sinds 2004 in Leidsche Rijn rondvaart, komt voort uit deze manier van werken. Deze verplaatsbare, multifunctionele woon/werkruimte is toegesneden op een tijdelijk verblijf van één of meer bewoners. Het ontwerp voldoet aan hoge kwaliteitseisen en is duurzaam in gebruik. De massieve, uit naaldhout opgetrokken constructie kan tegen een stootje. Muren kunnen worden neergelaten, daarmee doorgangen en terrassen vormend. De mobiele studio is gebaseerd op de ultieme reisset - de container, maar met zijn afmetingen van 18 x 4 x 3,4 meter een beetje groter en precies binnen de maximale afmetingen die zijn toegestaan om de structuur op de openbare weg te vervoeren. Deze 'nomade' is oorspronkelijk ontworpen voor de tentoonstelling 'Mobiele architectuur op het Storkterrein in Amsterdam (2001), en in 2003 gerealiseerd in opdracht van het gemeentelijk kunstprogramma Beyond (<http://www.beyondutrecht.nl/>). In mei 2004 werd de mobiele studio geplaatst in het in aanbouw zijnde Leidsche Rijn, in de wijk Terwijde. Als onderdeel van Beyond's programma Action Research gebruiken kunstenaars, ontwerpers en schrijvers deze studio om het groeiende en snel veranderende gebied vanuit verschillende perspectieven te observeren, onderzoeken en constructief te becommentariëren. In 2009 beëindigde Beyond zijn activiteiten, en werd de mobiele studio daarna beheerd door Cultuur19 (<https://www.cultuur19.nl/>). De Nomad is sinds de eerste plaatsing iedere 5 jaar van locatie veranderd. In 2018 heeft Metaal Kathedraal alles in het werk gesteld om de Nomad permanent te plaatsen als programma-aanjager, en Bik Van der Pol gevraagd mee te denken over de brugfunctie die de Nomad in zijn nieuwe bestaan zou kunnen vervullen. In de **Leidsche Rijn Luister Academie** wordt de Nomad opnieuw ontwikkeld als luister- en broadcasting station.

Casco Art Institute: Working for the Commons werd in 1990 in Utrecht opgericht onder de naam Casco en groeide al snel uit tot een belangrijke stem in het nationale en internationale kunstveld. In 2018 lanceerde zij zich opnieuw als Casco Art Institute: Working for the Commons en werkt sindsdien verder als toonaangevend maar organisch instituut voor het 'leren door ervaren' van kunst en kennis die relevant is voor het ontwikkelen van gemeenschappelijke manieren van samenleven.

Casco Art Institute brengt kunstenaars, maatschappelijke initiatieven en andere kritische en creatieve beoefenaars samen om artistieke ervaring en kennis - relevant voor een veranderende wereld - te delen in een experimenteel programma met een gedurfde, affectieve visie op de samenleving. Dit programma bestaat uit tentoonstellingen, een publieke assembly, een school in common voor collectief leren en een reeks extramurale projecten met wortels in een specifieke plek, medium en tijdsperiode. Het publiek wordt uitgenodigd om de activiteiten een actieve rol aan te namen waarbij zij het programma mee-maken en ervaren in momenten van collectief leren, ontmoeting en uitwisseling.

Casco bouwt aan een unieke reeks kunstpraktijken die een kritische blik op het fenomeen 'commons' uitwerken. Deze zoeken de grenzen tussen disciplines op - van artistiek onderzoek, archiefwerk, publieke kunst, relational aesthetics tot koken, landbouwpraktijken, speculatieve fictie, houtbewerking, amateurkunst, pedagogiek en meer. Casco legt de nadruk op het belang van het onderhouden van relaties met maatschappelijke velden voor wederzijdse kennis en vaardiging uitwisseling.

Met de naamsverandering in 2018 heeft Casco deze werkwijzen nog verder verankerd in het programma; de naam is daarmee de modus operandi. De toezegging om als kunstinstelling te werken voor de commons komt voort uit het bewustzijn dat onze omgeving zich snel ontwikkelt, een proces dat gepaard gaat met uitdagingen op het gebied van klimaatverandering, toenemende sociale ongelijkheid en onzekerheid. De commons zijn verbonden met essentiële bronnen in de natuur en cultuur die beheerd of gegenereerd worden door zelforganiserende gemeenschappen. De relaties in dit soort gemeenschappen zijn doordrongen van waarden als gemeenschappelijk onderhoud, zorg, delen en samenwerking. De commons kunnen, zo beschouwd, een kompas zijn voor sociale verandering in allerlei gebieden, van buurten tot werkplekken en van boerderijen tot natuurlijke ecosystemen. Casco Art Institute gelooft in in deze kernwaarden van een commons praktijk, en zien deze als cruciale pro-

cessen die de nodige sociale veranderingen kunnen bewerkstelligen. Dit is de reden dat zij kunst en commons samenbrengen.

Zij maken dit scherp en precies door zich toe te leggen op de ontwikkeling van locaties als plekken waar een commons praktijk tot bloei komt. Vergelijkbaar met de vragen die Bik Van der Pol in hun praktijk stelt, starten ze een collectief onderzoek naar de locaties waar zij actief zijn met vragen: "Op welke manier kunnen we de grond waarop wij gevestigd zijn delen, en met wie? Hoe kunnen we naar de verloren verhalen, het land en de organismen in de aarde luisteren en hiervan leren voor de toekomst? En wat zijn de verhalen die we in de toekomst vertellen om nieuw talent te zaaien?". Door deuren open te stellen voor nieuwe invloeden, een verscheidenheid aan werk- en denkwijzen en samenwerkingen dragen zij vanuit een commons 'site-sensitive' praktijk bij aan het bouwen aan relaties met een publiek dat normaal niet in aanraking komt met kunst.

Cultivating the art of growing together (cultiveren van de kunst van het samen groeien) is Casco's focus voor de komende jaren 2020-2024. Hierin is **Leidsche Rijn Luister Academie** een belangrijk project dat haar wortels heeft in Casco's activiteiten in Leidsche Rijn bij boerderij Terwijde waar zij in 2018 samen met kunstenaarscollectief The Outsiders een commons experiment aanging. Boerderij Terwijde werd in 2017 in vervallen staat gevonden door kunstenaarscollectief The Outsiders, na overleg met de boer namen zij samen met Casco hun intrek en brachten nieuw leven met het project *Erfgoed (Agricultural Heritage and Land Use)*. Deze nieuwe commons werd onderhouden en geanimeerd door burens en kunstenaars, die allemaal nieuwe activiteiten, infrastructuren en plannen brachten zoals: hedendaagse archeologie met kinderen, een insectenhotel, landkunstwerken, het bouwen van muziekinstrumenten met gerecycled materiaal en meer. Van zaaitijd tot oogstseizoen werd er samen gezocht naar een nieuwe institutionele praktijk geworteld in de commons. In 2019 werd de boerderij verkocht aan een ontwikkelaar en werkten Casco en The Outsiders aan een publicatie om op deze tijd te reflecteren. In 2020 bouwen zij op dit programma voort met het Travelling Farm Museum of Forgotten Skills.

LRLA geeft de kans om het netwerk van Arts Collaboratory in Leidsche Rijn te introduceren. Arts Collaboratory bestaat uit 25 kunstorganisaties gevestigd in het zogenoemde "global south" dat in 2007 werd opgezet door Stichting DOEN en Hivos. Het netwerk leed in eerste instantie onder de gevolgen van traditionele vormen van ontwikkelingshulp. In 2013 onderging het een paradigmaverschuiving toen Casco in werd gebracht als partner om het proces van vernieuwing te faciliteren. De stap werd gezet naar wederzijdse uitwisseling, activiteiten door leden en een gezamenlijk budget georganiseerd op basis van zelforganisatie. Veel van de organisaties binnen Arts Collaboratory ondergingen op dit moment grote transitie en ontwikkelden zichzelf als organisaties voor een commons praktijk met experimentele educatie en gemeenschapsontwikkeling als basis, waaronder; ruangrupa, nu artistiek directeur voor de aankomende DOCUMENTA, KUNCI Forum and Study in Yogyakarta, Raw Material Company in Dakar, Ashkal Alwan in Beiroet en Teor/etica in San José. In de komende jaren willen de leden van Arts Collaboratory hun activiteiten buiten het netwerk delen en internationale uitwisseling en solidariteit realiseren. Drie projecten zullen op deze manier verbonden worden aan LRLA: De Food and Climate Change werkgroep, Territories 2.0 werkgroep en Radio Banga, zij delen allemaal hun kennis, brengen hun gemeenschappen en ontvangen bewoners uit Leidsche Rijn in hun lokale context.

Casco heeft een voorhoede functie op het gebied van kunst-institutionele innovatie in het nationale en internationale professionele en educatieve kunstveld. Zij draagt hiermee ook bij aan het unieke, voortdurend bewegende culturele landschap van Utrecht, dat progressief en doordacht van aard is en een sociale en culturele visie schetst voor een eerlijke en duurzame samenleving. Casco ontwikkelt haar rol hierin verder middels het versterken en verdiepen van interdisciplinaire samenwerkingen binnen Utrecht, in de regio en in Nederland.

Metaal Kathedraal is een oude kerk, in 2014 aangekocht door hetzelfde team dat de Metaal Kathedraal nu leidt. Zij is gelegen aan Rijksweg 20 te Utrecht, tussen Oog en Al en Leidsche Rijn in het oude De Meern, aan de rand van de stad, aan het water en tussen de weilanden. Metaal Kathedraal is inhoudelijk en historisch een unieke locatie waar het concept van kunst en ecologie een publieksbereik realiseert van gemiddeld 200 bezoekers per dag voor evenementen, congressen en bijeenkomsten, en gemiddeld 600 bezoekers per dag bij culturele programmering in de weekenden.

Metaal Kathedraal -de biotoop voor circulair leven in Utrecht - heeft sinds 2011 het voortouw genomen om circulaire ontwikkelingen lokaal, nationaal en internationaal te stimuleren. In een tijd van grote maatschappelijke problemen die de klimaatverandering en afname biodiversiteit met zich meebrengen, koestert Metaal Kathedraal de vrije ruimte waarin gedacht, onderzocht en verbeeld kan worden hoe samenleven er uit kan zien. Dit wordt ontwikkeld vanuit en met een kunstenaarschap dat midden in de samenleving opereert. Wij werken met makers die gefascineerd zijn door de manier waarop de mens omgaat met de natuur, met ruimte, voedsel, het lichaam en de sociale structuren tussen mensen. Daarbij is de uitwisseling van verschillende perspectieven (publiek, kunstenaar, wetenschapper) en ook internationale uitwisseling van grote waarde. Wij zien kunst als laboratorium en podium tegelijkertijd, en vanuit dit perspectief worden medemensen uitgenodigd om de verandering die nodig is samen mee op te pakken, samen te bespreken en samen erover te beslissen.

Metaal Kathedraal werkt daarom in een breed open source netwerk, met een focus op fermentatie en bio-mimicry. Als werkplek, podium, festivals, concerten, tentoonstellingen en maaltijden brengen wij makers, de buurt en de rest van de wereld met elkaar in relatie. Dit doen wij door kennis te genereren en over te dragen middels evenementen, cultureel programma en interactieve educatie trajecten voor en met rijk, provincie, gemeente en bewoners, waarbij mensen en organisaties samenkomen om 'leven met de kracht van de natuur' te ervaren, dat met hun eigen leven en omgeving te verbinden, en verder uit te dragen. Een bijzondere manier om mensen nieuwe waarheden te laten ervaren en met de broodnodige transitie te voeden.

De Metaal Kathedraal wil met deze combinatie van kunst, natuur en cultuur, vliegwiel zijn voor duurzaam leven, werken en recreëren, en platform voor circulair leven. Zij daagt mensen uit om samen een toekomst te ontwerpen en vorm te geven op basis van sociale, ecologische, culturele gelijkheid, en wil een bijdrage leveren aan een wereld waarin we samenleven. Het zoeken naar wat beter kan vraagt om actief luisteren, en ruimte voor alle participanten waarin ieder voor zichzelf kan besluiten hoe deel te nemen in de samenleving. Dat begint met leren naar elkaar te luisteren. Metaal Kathedraal is overtuigd dat kunst in staat is veranderingsprocessen te genereren door gezamenlijk onderzoekend een mogelijke toekomst te ontwerpen.

Het is de toekomstdroom van Metaal Kathedraal om het menselijk handelen te veranderen en vervuulende systemen te vervangen door natuurlijke processen, vernieuwende technologieën en duurzame ecologische systemen. Als aanjager van klimaatinnovatie neemt Metaal Kathedraal daarom het voortouw om in het dagelijks leven in Utrecht te experimenteren met vernieuwende concepten en installaties met wetenschappers, kunstenaars en uitvinders in een circulaire proeftuin van innovatie. Een werkplaats en biotoop voor circulair leven. Niet een stukje van de puzzel maar de hele puzzel.

Vorig jaar vroeg Metaal Kathedraal Bik Van der Pol mee te denken over hoe het verplaatsen van hun Nomads in Residence / No . 19 naar het 1 hectare metende landgoed van Metaal Kathedraal inhoud en waarde zou kunnen brengen. Tegelijkertijd nodigde Casco Bik Van der Pol uit om de relatie tussen de commons en het publiek verder te ontwikkelen. Zou het denkbaar zijn 'publiek' te denken tot en met het algemene beleidsniveau van het stadsbestuur, vertegenwoordiger en beheerder van het publieke belang waarvoor zij het tijdelijk mandaat hebben verkregen? Bik Van der Pol nam het initiatief Casco en Metaal Kathedraal met elkaar te verbinden, vanuit de gedachte: "waarom kennen deze instituten elkaar niet, terwijl ze wel allebei –vanuit een vergelijkbaar gemeenschappelijk denken- in

Leidsche Rijn aan het werk zijn?”. Hiermee is een proces van luisteren en groeien ingezet, en werken we nu samen aan het streven om op de schaal van de stad te denken, waarbij eventueel bestaande institutionele beperkingen.

Dit samen groeien komt tot vorm in de **Leidsche Rijn Luister Academie**: een klein initiatief maar uniek, scherp, en geaard in een samenkomen van verschillende artistieke praktijken die ieder afzonderlijk al een flink aantal jaren actief zijn. De positie en deelname van Bik Van der Pol in dit proces is belangrijk en invloedrijk, omdat zij het conventioneel institutionele doorbreken, en in plaats daarvan een andere vorm van samenwerking voorstellen: een hybride partnerschap, dat alleen kan ontstaan in een bedding van vertrouwen, potentie en passie. Wij zijn er ook van overtuigd dat we alleen met een dergelijke boven-institutionele collective werkwijze in staat zijn om een breder publiek te bereiken door bestaande en nieuwe groepen met elkaar te verbinden, inclusief politiek en gemeente.

We voegen onze activiteiten dus samen, maar dan wel zonder de gewoonlijke krachtmetingen omtrent originaliteit, authenticiteit of auteurschap: die vermoeiende en competitieve onderhandelingsprocessen die bij het vinden van compromissen gewoonlijk de kop op steken bij samenwerkingen tussen organisaties en zo onproductief zijn. In plaats daarvan werken we aan een vruchtbare grond voor bottom-up visies en een gezamenlijke ontwikkelpraktijk waarbij inwoners met diverse achtergronden, leeftijden, culturen, genders en ook niet-menselijke actoren elkaars leraren, supporters en mentoren worden om zo samen te groeien.

Huidige en toekomstige partners van Metaal Kathedraal en Casco zullen in de tijd meegroeiën en naar elkaar luisteren:

- Historische vereniging Vleuten, De Meern, Haarzuilens & Leidsche Rijn,
- RAUM, Leidsche Rijn
- De Vrijstaat, Leidsche Rijn
- De Plaatsmaker, Utrecht
- het Wellant College, Maarssen
- Basisschool de Ridderhof, Leidsche Rijn, en andere scholen
- (Ma)HKU, Utrecht,
- Hogeschool Utrecht, Utrecht
- 2021 International Degrowth Conference, Den Haag
- Community Economies Research Network-NL, met de Universiteit Wageningen Rural Sociology Group, Nederland
- De Stroom, Den Haag
- Framer Framed, Amsterdam
- en Arts Collaboratory (Territories, Food & Climate Change, Radio Banga werkgroepen), zijn allen organisaties en initiatieven waarmee Casco, Bik Van der Pol en Metaal Kathedraal een groeiende relatie hebben opgebouwd.

Hierbij zullen zich aansluiten: de Rabo Bank Art Collection, Stranded FM, Le Guess Who?, Sonsbeek 2020>2024, en anderen.

Onderzocht wordt hoe instituten zoals de Rijksakademie, Jan van Eyck Academie, en andere opleidingen met een gedeelde interesse en ervaring in ecologie en sonologie betrokken kunnen worden bij de Leidsche Rijn Luister Academie.

3.

Stappen naar samenzijn door verschil te vieren en elkaar te steunen: Luister!

3.1 Luister!

Wat is Is Leidsche Rijn Luister Academie (LRLA)? Een nieuw project, een nieuwe instelling of nieuw platform?

LRLA is een onderzoek en werkmethode van waaruit we samen programma ontwikkelen, samen communiceren en groeien. Het maakt Leidsche Rijn tot een testcase voor andere wijken in Nederland door nieuwe leef- en werkgewoonten te ontwikkelen voor een ecologisch leven op basis van samenwerking en duurzame groei.

LRLA bouwt voort op het werk van, Bik van der Pol, Casco Art Institute en Metaal Kathedraal waarin ieder op eigen wijze 'luisteren als methode' hebben ontwikkeld: via interviews, gesprekken, readings en dialogen (Casco en Metaal Kathedraal) en scripts ontwikkeld voor performatieve tentoonstellingen, films of performances (Bik van der Pol).

LRLA bestaat uit verschillende nomadische broadcasting stations en ontmoetingsplaatsen. Waaronder de mobiele studio Nomads in Residence / nr. 19 en andere mogelijke geestverwanten. Naast deze rondreizende stations legt de LRLA zich toe op veldwerk en off-site luisteren en broadcasten in en vanuit de hele wijk.

LRLA is in alle opzichten een platform voor 'diversiteit': het brengt de programma's, activiteiten, publieken en netwerken van verschillende instituten en initiatieven bij elkaar en werkt tegelijkertijd aan culturele en ecologische diversiteit vanuit de overtuiging dat alleen erkenning en viering van verschillen binnen een ecosysteem duurzame groei kan bewerkstelligen.

LRLA bouwt een gemeenschappelijke infrastructuur waarin meerstemmigheid gevierd wordt in een makkelijk te bereiken platform dat aan een breed publiek gedeeld worden. Dit platform biedt een toolset van vaardigheden, geluiden, verhalen, stemmen en muziek voor het leren luisteren naar elkaar, anderen en andere species. Met deze toolset ontwikkelt zij de volgende stap: een gezamenlijk programma. Andersom gaat het niet: de vragen en het verzameld materiaal worden door middel van de LRLA bijeengebracht om zo een cultureel artistiek programma te ontwikkelen.

LRLA is een beweging voor inclusieve educatie en participatie, om te luisteren, naar hen, of dat, waar vaak niet naar geluisterd wordt: kinderen, mensen met verschillende taalachtergronden, het land of wat wij 'natuur' noemen (bodem, lucht, water, planten, insecten, andere dieren en vormen van leven) - en dit luisteren voel- en hoorbaar te maken in en buiten Leidsche Rijn.

LRLA is een contra-beweging die het verlies van onze collectief gedeelde ruimte tegen wil gaan. Luisteren, opgevat als constante beweging tussen zenden en ontvangen, wordt ingezet om collectieve ruimtes tot stand te brengen. Om de potentie van de publieke ruimte te vervullen moeten er namelijk niet alleen ontmoetingen plaatsvinden maar moeten er voorwaarden geschapen worden die de basis leggen voor deze ontmoeting. Onvoorwaardelijk luisteren is een belangrijke voorwaarde, dit ontwikkelen we in de LRLA samen.

LRLA heeft de potentie om een daadwerkelijke impuls te geven aan de internationale discussie over de rol en functie van kunst, en over het belang van kunst als voortrekker en sturende kracht bij maatschappelijke veranderingen. LRLA heeft de ambitie deze potentie in gezamenlijkheid te ontwikkelen, voorbij romantische beelden en belemmerende beelden over de samenleving, de natuur, voedselproductie, en gebruik van landschap. De kracht van LRLA is zij dergelijke beelden en bijbehorende instrumentaria wel erkent maar laat zien dat een andere benadering - vanuit een andere houding met betrekking tot zoiets eenvoudigs als "luisteren" kan leiden tot verdieping van relaties in een inclusieve samenleving in de breedste zin van het woord.

LRLA luistert met en naar: meteorologen, biologen, vogelaars, entomologen, antropologen, geologen, kwekers, veredelaars, boeren die anders willen boeren, vernieuwers op het gebied van energietransitie, denktanks zoals de nieuwe groene deal, sjamanen, telers, teksten van economen zoals Henry George (On Progress and Poverty) en schrijvers zoals Octavia Butler, bankiers, fiscalisten, historici, science fiction verhalenvertellers, imkers, agro-forreesters, utopisten, pessimisten, kunstenaars, vertalers, ontwerpers, schrijvers, architecten die werken aan een omslag, en anderen die in langere lijn kunnen denken dan alleen hun directe persoonlijke belang.

LRLA geeft kinderen het recht om te beslissen over hun eigen omgeving en toekomst door middel van Live Action Broadcasting waarin zij zelf programma's bedenken, plannen en uitvoeren. Kinderen leren ouderen de waarden van het leven zoals schone lucht, heldere communicatie, water, grond, voedsel, gevaar, veiligheid, aarding; niet als nevenprogramma maar duurzame aanpak met zicht op de toekomst. De kinderen nemen dus het voortouw in het ontwikkelen van een leer methode. Zij luisteren naar het land, verzamelen gegevens en brengen het veld in kaart, waarbij de natuur niet wordt gebruikt als illustratie maar als gids voor leren van bestaanswaarden en levensvoorwaarden.

3.2 School, Museum, Buurtsuper, Kerk voor Luisteren

LRLA verbindt vier kernactiviteiten met elkaar om een gezamenlijke infrastructuur te realiseren voor de Academie in 2021-24 in een School, Museum, Buurtsuper, en Kerk: de meest herkenbare en veelvoorkomende vormen van ontwikkelinstellingen die het Westen realiseert. Wij transformeren deze instellingen en brengen ze naar buiten waar ze dicht bij hun omgeving en de natuur staan. Dit doen we met:

- De Waterschool, een initiatief van Makkink/Beij, onderzoekt de mogelijkheden om een curriculum te ontwikkelen voor het onderwijzen van kinderen vanaf 3 jaar. Vanuit hun artistieke methoden werken zij vanuit de vaststaande thema's: 'clean', 'grow', 'harvest', 'make', 'build & document'. Een werkwijze die water bestudeert waardoor een analyse ontstaat van hoe water

verband houdt met alle vakken die op school worden onderwezen, om vanuit het landschap en water te onderzoeken hoe een school te bouwen die het leren ondersteunt in al zijn aspecten, vanuit het gezichtspunt van kinderen. Het doel is om zowel een systeem te ontwikkelen voor deze integratie als ook een archief op te bouwen van ontwerpers en kunstenaars die bereid zijn om met de onderwijssector samen werk te ontwikkelen.

- Travelling Farm Museum of Forgotten Skills: een rondreizend, participatief museum waarmee we luisteren naar de geschiedenis, het (im)materiele erfgoed en de huidige inwoners en natuur van Terwijde en Leidsche Rijn. Het museum biedt een infrastructuur voor de ontwikkeling van (vergeten) vaardigheden in verschillende afdelingen waarmee we de wereldwijde transitie waar we ons in bevinden - op het gebied van voedsel, klimaat, economie en energie - op een duurzame en eerlijke manier samen realiseren. We leren samen ecologischer te leven om zo verder te groeien in Leidsche Rijn en daarbuiten. Het museum wordt ontwikkeld met The Outsiders en een grote groep lokale en internationale deelnemers die de verschillende afdelingen in het museum - van vertel en luister skills tot kweekskills, geluid en muziekskills tot fermenteer skills - ontwikkelen. We werken onder andere samen met historicus en lokale politicus Gerda Oskam (Utrecht), kunstenaar Zheng Bo (Hong Kong), veganistische chef Mari Pitkanen (Utrecht), modeontwerper Pascale Gatzen (Arnhem), kunstenaar Ola Hassanain (Utrecht), antropoloog en activist Ying Que (Utrecht), collectief READ-IN (Utrecht, internationaal) en kunstinitiatief Company Drinks (internationaal).
- Buurtsuper / De Onkruidenier (een samenwerking van Jonmar van Vlijmen en Ronald Boer) stelt zichzelf de volgende vragen: Wat is stadsnatuur? Hoe koloniseert de zee ons land? Wat is de voedsel architectuur van Rijnvliet? Bovengenoemde drie thema's gaan een synergie vormen waarin de Onkruideniers een nieuwe symbiose gaan onderzoeken voor het huishouden van Rijnvliet, de directe woonwijk rondom Metaal Kathedraal. Tevens bouwen ze vanuit deze invalshoeken met kinderen in een hyperlokale gemeenschap aan een kinderprogramma om de ouders van Rijnvliet op te voeden.

De gebouwen van zowel Casco als Metaal Kathedraal zijn gevestigd in religieus erfgoed, beide organisaties werken eraan om deze plekken te ontwikkelen als common grounds waar verschillende partijen en individuen gebruik kunnen maken van de faciliteiten:

- Werkplaats de Werkplaats, Metaal Kathedraal: De Werkplaats geeft een praktische en fysieke laag aan het leerproces binnen LRLA. Het gestarte voedselbos en plannen om de hele Metaal Kathedraal te voorzien van zonnepanelen zijn deel van deze co-creatieve processen.
- Abraham Dolehof, Common Grounds, Casco Art Institute: deze plek, gelegen in het centrum van Utrecht, verbindt Leidsche Rijn met het oude stadscentrum en daarbuiten. De tentoonstellingsruimtes in het Abraham Dolehof zullen op verschillende momenten aandacht besteden aan het proces en de uitkomsten van de activiteiten van de LRLA om zo ook de verbinding met het kunstpubliek en de stad te ontwikkelen.

3.3

Luister en Broadcasting Station

LRLA brengt alle projecten naar buiten met gemeenschappelijke marketing activiteiten, acties voor publiciteit en financiële ondersteuning en onderlinge uitwisseling van vaardigheden. Dit doet zij in een:

- Luister & Broadcasting Station Nomads in Residence / nr. 19 en mogelijke geestverwanten: een makkelijk te bereiken en gebruiken opnamestudio en een nieuw, toegankelijk mediakanaal om alle activiteiten, verhalen, ervaringen, vaardigheden en kennis bij elkaar te brengen en te verspreiden buiten de grenzen van Leidsche Rijn.
- Participatieve Media/Handleiding ('score'): Het publiek wordt uitgenodigd om actief bij te dragen aan de Luister & Broadcasting stations zonder dat ze expert hoeven te zijn in deze activiteiten. Dit doen we door eenvoudige media en handleidingen ('scores') in verschillende talen en geschreven voor diverse doelgroepen, te publiceren. Op deze manier bouwen we duurzame relaties waarbij het vanzelfsprekend is dat het publiek deel wordt van de projecten en met ons mee groeit.

3.4

Dagelijks luisteren en internationaal luisteren

LRLA voert voortdurend veldwerk uit om te luisteren naar en ons te verbinden aan de inwoners van Leidsche Rijn:

- Building Conversation heeft vanuit hun kunstpraktijk in de theaterwereld expertise opgebouwd in dialogical artwork waarin zij zich laten inspireren door gesprekstechnieken en -rituelen van over de hele wereld. Vanuit hun werk start Building Conversation in Utrecht een langlopend stadstraject op de nieuwbouwwijk Rijnvliet in de Leidsche Rijn. Hiermee wordt een groep lokale gespreksbegeleiders getraind aan wie Building Conversation hun werkwijze overdraagt. Zo zullen gedurende langere tijd gesprekken worden georganiseerd in de wijk in aanbouw. Samen met de TU-Delft doen zij parallel aan dit traject onderzoek naar de effecten van de gesprekken op gemeenschapsvorming.
- Arts Collaboratory is essentieel in het ontwikkelen van verschillende niet-structurele activiteiten zodat de LRLA ook solidariteit en uitwisseling opbouwt met internationale netwerken. In samenwerking met de Plaatsmaker willen we een internationale residentie ontwikkelen waar internationale gasten bij kunnen dragen aan de activiteiten en de inwoners van Leidsche Rijn, kunnen ontmoeten. Deelnemers van de LRLA worden ook uitgenodigd bij verschillende organisaties binnen Arts Collaboratory om deze uitwisseling te versterken.

3.

Operationeel Plan en Proces

4.1 Organisatie

Om succesvol te lanceren, onderhouden en ontwikkelen - samen groeien! - zullen de Leidsche Rijn Luister Academie, Bik van der Pol, Casco Art Institute en Metaal Kathedraal elkaar maandelijks ontmoeten. Bik van der Pol neemt de rol aan van artistiek directeur om deze partijen bij elkaar te brengen in voortdurende gesprekken, de andere twee instellingen fungeren als co-artistiek en uitvoerend directeurs.

“School, Museum, Buurtsuper en Kerk” hebben verschillende ritmes. Elk ritme wordt gefaciliteerd door verschillende kunstenaars, collectieven en organisaties. Deze kerndeelnemers maken samen een kunststraad en voegen zich bij de bovengenoemde maandelijks operationele vergaderingen. Minimaal vier keer per jaar komen alle deelnemers samen in vierjaarlijkse operationele vergaderingen. Deze bijeenkomsten, vier zondagen per jaar, zijn open voor andere geïnteresseerde partijen en zijn een feestelijke discussie onder het genot van een maaltijd.

Het “Luister en Broadcasting Station” is permanent en zendt voortdurend uit. Er is een coördinerend duo dat het station beheert en onderhoud pleegt.

De algemene coordinator van de Academie is fulltime werkzaam en wordt aangenomen om de de bovengenoemde processen te faciliteren, samen met het “dagelijkse en internationale luisteren” met Building Conversation en Arts Collaboratory. De Algemene Coordinator vormt een team met drie werknemers: voor algemene logistiek, financiële administratie en fundraising en PR & Marketing.

4.2 Tijdlijn

In 2020 werken we verder aan de financiering voor LRLA en verdiepen we onze gesprekken met elkaar, deelnemende kunstenaars en andere deelnemers. We bevestigen in 2020 een uiteindelijke lijst van deelnemers. Met de steun van BIS kunnen we dit plan uitvoeren met de benodigde tijd en middelen, maar het plan hangt niet alleen samen met de financiering van BIS en we vragen ook andere subsidies aan.

In 2021 hebben we een groot lanceringsfeest waarmee er publieke aandacht komt voor Leidsche Rijn en Utrecht. Op dit moment zijn alle activiteiten volledig operationeel en zijn de Luister &

Broadcasting stations actief en verzamelen langzaam aan mensen, stemmen en kennis om zich heen.

In 2022 richten we ons nog actiever op het publiek buiten Leidsche Rijn en Utrecht en tonen aan dat we luisteren naar iedereen in Nederland en daarbuiten. Aan het einde van het jaar organiseren we tentoonstellingen die dit proces in kaart brengen en een mid-term publicatie met reflecties.

2023 is het jaar waarin we onze activiteiten solide maken en een grote groep deelnemers en publieken aantrekken. We gaan ook aan de slag met het plannen voor de toekomst (2025-2028).

In 2024 organiseren we een tweede tentoonstelling om het proces te overwegen en de verschillende werken en activiteiten aan een groot publiek te tonen. Het plan voor de volgende fase (2025-2028) wordt aan subsidiegevers voorgelegd en we werken aan andere economische systemen om de LRLA te ondersteunen. Leidsche Rijn wordt erkent als een stedelijk-landelijk model van samen groeien, leven en werken.

4.3 Publiciteit

Met LRLA bereiken we wat we individueel niet kunnen bereiken, terwijl we onze diversiteit blijven koesteren. Het Luister en Broadcasting station vormt de kern van onze praktijk: een interactieve en participatieve reeks aan communicatiekanalen. Daarnaast realiseren we een krachtige, gezamenlijke marketingstrategie en ontwikkelen we een visuele en sonische identiteit die ons herkenbaar maakt in Leidsche Rijn en daarbuiten. We onderzoeken op dit moment wie hiervoor de beste partner kan zijn in de komende vier jaar.

Samenwerking is de kern van onze visie op publiciteit, alleen op deze manier kunnen we onze gemeenschappelijke stem krachtig verspreiden. Deze meerstemmigheid betekent ook dat door middel van 'broadcasting' we het publiek en de inwoners van Leidsche Rijn op een nieuwe manier aanspreken en hen vragen om samen de communicatie mee te maken en hun stem verder te verspreiden in een bundeling van krachten om zo een gemeenschap van uiteenlopende stemmen, verhalen en geluiden op te bouwen die de LRLA samen laten groeien.

Penvoerder en contactadres:

Casco Art Institute: Working for the Commons

Directeur Binna Choi

Lange Nieuwstraat 7, 3512PA Utrecht

030 - 231 99 95

Beleidsplannen voor de cultuurperiode 2012-2024 van zowel Casco Art Institute als Metaal Kathedraal zijn digitaal beschikbaar via de respectievelijke websites:

www.casco.art

www.metaalkathedraal.nl

De afbeeldingen in deze BIS aanvraag komen uit het archief van Bik van der Pol, Casco Art Institute: Working for the Commons en Metaal Kathedraal. Zij tonen de diverse activiteiten en publieke binnen onze bestaande praktijken die wij willen inbrengen in de Leidsche Rijn Luister Academie, met de nadruk op duurzaam en eerlijk samen zijn, wonen en werken.

